

Kuninkaantekijä Putin

Suurin odotettavissa oleva uutinen Venäjän joulukuussa järjestettävissä duuman ja ensi maaliskuun presidentinvaaleissa tulee olemaan se, että mitään uutista ei tule. Ellei todellista uutisen aihetta nimittäin synny, Putin tulee päättämään johtamansa uuden ”kansanrintaman” vaalivoiton jälkeen lähipiirissään seuraavan presidentin ja pääministerin nimet. Luultavasti ainoa seikka mihin Medvedev voi enää vaikuttaa, on se, kuuluuko hän myös itse sisäpiiriin vai ei. Toistaiseksi kaikki, mitä hän on julkisuudessa esittänyt, viittaisi siihen, että hän haluaa olla jatkossakin Putinin joukkueessa.

Toive Putinin ja Medvedevin kilpailuasetelman syntymisestä on tuottanut mediassa ajoittain ”virtuaalisia” linjaerimielisyyksiä kysymyksistä, jotka ovat olleet pikemminkin sävyeroja kuin poliittista eriseuraisuutta. Medvedevin toukuussa pitämästä lehdistökonferenssista odotettiin ilmoitusta presidentinvaaliehtokkuudesta. Yleisön pettymykseksi ilmoitusta ei kuitenkaan tullut. Lehdistökonferenssin ehkä paras anti oli jo Medvedevin puheen aikana blogosfäärissä kiertämään lähtenyt vitsi, jonka mukaan presidentti oli lausunut olevan selvää, että Venäjällä on kaksi kilpailevaa poliittista leiriä, Putinin ja Medvedevin leirit. ”Valitettavasti on vain vielä epäselvää, kumpaan leiriin Medvedev kuuluu.”

Putinin ja Medvedevin kommenttien eri painotukset Libyan pommituksista YK:n päätöslauselman jälkeen ovat hyvä esimerkki siitä, miten odotukset kaksikon välirikosta ohjaavat usein tiedotusvälineiden uutisointia. Medve-

devin tulkittiin tukevan ja Putinin vastustaneen YK:n päätöslauselmaa, mistä vedettiin nopeasti pitkälle meneviä johtopäätöksiä välirikosta, aina Medvedevin odotettavissa olevaan ilmoittautumiseen presidenttiehdokkaaksi. Voi tietenkin olla, että kaksikolla oli aidosti erilainen arvio Libyan politiikasta, mutta jos niin olikin, sitä ei enää ollut havaittavissa em. lehdistökonferenssissa. Medvedev korosti Venäjän perinteistä, valtioiden suvereniteettia painottavaa linjaa ja kritisoi Naton johtamaa ilmasotaa siitä, että sitä on laajennettu lentokiellon valvomisesta Muammar Gaddafin kaatamiseen. Tämä on tietenkin mahdollista tulkita niin, että Medvedev palasi Putinin ja Venäjän perinteiselle linjalle, tai sitten niin, että mitään varsinaista ristiriitaa ei ole edes ollut. Jäkimmäisen tulkinnan mukaan Medvedev tuki tuoreeltaan YK:n siviilien suojelemiseksi tarkoitettua päätöslauselmaa lentokiellosta ja kritisoi nyttemmin laajentuneita sotatoimia ja niiden uusia päämääriä.

Medvedevillä ja Putinilla on pitkä yhteinen historia ja pelissä aivan liian paljon, jotta he vaarantaisivat sen välirikolla. Putin nousi presidentiksi edeltäjänsä Boris Jeltsinin esikunnasta osoitettuaan hänelle – omaksi edukseen – lojailiutta mm. pysäyttämällä korruptiotutkimukset, jotka uhkasivat ulottua myös Jeltsinin perheen liiketoimiin. Toisin kuin julkisuudessa on välillä tulkittu, Putin oli myös loppuun asti lojaali edeltäjänsä kohtaan eikä rikkonut ”sopimustaan” Jeltsinin ja hänen perheensä henkilökohtaisen vapauden ja taloudellisen aseman turvaami-

sesta. Presidenttinä Putin sääti ensi töikseen lain, joka takasi Jeltsinin rikosoikeudellisen koskemattomuuden. Sen lisäksi hän varmisti perheen taloudelliset edut säilyttämällä mm. sen luottomiesten aseman politiikassa. Jeltsinin laajennettuun ”perheeseen” kuuluneen Mihail Kasjanovin pysyminen monta vuotta pääministerinä oli epäilemättä osa sopimusta. Putinin päätös siirtää sivuun Jeltsinin toisella kaudella paljossa presidentin valtaa käyttänyt Jeltsinin tytär, hänen aviomiehensä ja heidän lähipiirinsä, ei muuta tätä. Perheestä oli tullut niin suuri rasite sekä vallalle että koko Venäjälle, että siirto oli käytännössä välttämättömyys.

Lojaalius Jeltsiniä kohtaan selittää myös sen, miksi Putinin presidentinvaalikampanjaa johtaneella Medvedevillä oli helppo tehtävä viedä kampanja voittoon ja saada tuki myös Jeltsiniä tukeneilta oligarkeilta. Epäilemättä Putinin taakse ryhmittyneet vanhan presidentin tutkijat eivät osanneet odottaa sitä, että Putin ryhtyisi kaventamaan heidän poliittista valtaansa niin päätäväisesti ja kovin ottein kuin hän sitten toisella kaudellaan teki. Medvedevin nousu presidentiksi tapahtui lähes saman kaavan mukaisesti kuin Putinin. Putin nosti hänet ehdokkaaksi omasta esikunnastaan Medvedeviä tunnetuksi tehneen julkisen arvuuttelun ja mahdollisen sisäisen kilpailuttamisen jälkeen. Presidenttiehdokas Medvedevin ja pääministeri Putinin vallanjako julkistettiin välittömästi sen jälkeen, kun valta- puolue Yhtenäinen Venäjä oli saanut vahvasti manipuloiduissa vaaleissa ja Putinin johdolla enemmistön duumaan. Putinista tuli Venäjän ensimmäinen vahva pääministeri.

Mikä voisi olla Medvedevin motiivi haastaa Putin? Henkilökohtainen kunnianhimo ei sel-laisenaan toimi, sillä Medvedev on saavuttanut asemansa ainoastaan Putinin ansiosta. Kaikissa todennäköisissä vaihtoehtoissa valtarakenteen horjuttaminen johtaisi vain hänen vallasta syrjäytymiseensä. Vaikka molempien hyväksyttävyyyslukemat ovat viimeisimmissä mielipidetiedusteluissa lähes yhtä korkealla, noin 70 % luokkaa, ja presidentin vallan kannatus suhteessa

pääministerin valtaan on kasvanut, on Putin kaksikon vahva mies.

Jos tulevaa täytyy ennakoida, näyttäisi siltä, että Putin on jälleen varmistamassa asemansa kuninkaantekijänä. Hän on perustanut veltostu-neeksi ja byrokraatiseutuneeksi arvosteleman, itse johtamansa Yhtenäinen Venäjä -puolueen tueksi Yleisvenäläisen kansanrintaman. Sen tar-koituksena on taata kannatustaan menettäneelle puolueelle, ja Putinille henkilökohtaisesti, ehdo-ton enemmistö duumaan hieman uusin keinoin. Kremlia uskollisesti tukeneen Oikeudenmu-kainen Venäjä -puolueen puheenjohtaja Sergei Mironovin erottaminen liittoneuvoston puheen-johtajan tehtävistä ennakoi sitä, että puolue on tehtävänsä tehnyt ja saa mennä. Putinin johtaman kansanrintaman joukkoihin on jo ilmoittautunut joukko melko näkyviä poliitikkoja, joista osa on aiemmin tunnettu myös hallituksen ja Venäjän kielteisten ilmiöiden arvostelusta.

Jos ja kun uusi ”kansanrintama” saavut-taa Putinin johdolla enemmistön duumassa, seuraavaksi se luultavasti pyytää joko Putinia itseään tai Putinin sisäpiiriin valitsemaa henkilöä asettumaan rintaman presidenttiehdokkaaksi. Siten presidenttiehdokas ei olisi vain väsy-neen vallanpuolueen vaan ”laajan ja tuoreen kansalaisliikkeen” ehdokas. Niin läpinäkyvää kuin kaikki onkin, Putinin kansansuosio ja uskottavien vaihtoehtojen puuttuminen riittävät ilmeisesti näinkin yksinkertaisen manööverin toteuttamiseen.

Novgorodissa 2.6.2011

Markku Kangaspuuro